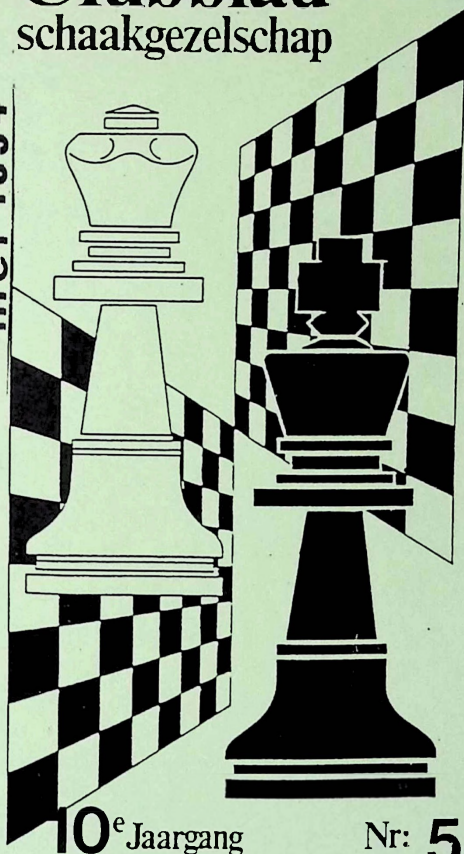

STAUNTON/HELPMAN

mei 1994

Clubblad

schaakgezelschap

10^e Jaargang

Nr: 5

Inhoudsopgave.pagina.

Bestuurssamenstelling	2
Schaakkalender	2
Van de Redactie/Mededelingen	3
50 jaar geleden	4/5
NOSBO competitie	6/9
Afwikkelen toreneindspel K+T+pion vs. K+T; verre oppositie	10/11
Uit de interne competitie	11
Uit de externe competitie	12/13
Een oude bekende uit Assen duikt weer op.	13
Vertrek en huwelijk brengen Yeb Blom geen schaaksuccessen	13
Bronstein 70 jaar. De KGB en de match om het W.K. in 1951	14/15
Oplossingen Marsopgaven	15
Bridgen	16/17
Het schaakspel in de Middeleeuwse literatuur	17
Stand interne competitie	18
Bekerwedstrijden om het kampioenschap van de stad Groningen	19
Schaakcryptogram	20
Egbert Meijer: Sleutelpartij Schaak	21
Successen voor Haren. De "Toorn" weer ingezakt?	21
Jeugdrubriek	22/23
Marsopgaven. Combinaties van een 70-jarige	24

Bestuurssamenstelling.

Voorzitter	P.W.Mulder	Sweelincklaan 31	265258
Secretaris	vacant, adres:	"	"
Penningmeester	R.Jacobs	Mozartstraat 22	252079
giro 967038 t.n.v. Penningmeester		Staunton/Helpman	
Int.comp.leider	K.H.Sanders	Heemskerckstraat 1M5	137077
Ext.comp.leider	G.Pieper	Amstelstraat 66	269783
Jeugdleider	A.M.R.Zeevaarder	Turfstraat 15A	139530
Redacteur/mat.com.	P.R.Dijkhuis	West.Drift 68, Haren	349355
Speellokaal. Speeltuingeb.Helpman-Oost, Groenesteinlaan 16			252628

Schaakkalender.

14 mei	PMF toernooi. 7 ronden rapid. 05950-3872
20 mei	NOSBO Snelschaken voor teams.
23 mei	Pinksteren; geen clubavond
30 mei	Informatieve bijeenkomst; uitspelen afgebroken partijen Kleine zaal. Tot ca. 21 uur is er het volleybaltoernooi.
6 juni	Laatste jeugdavond
13 juni	Laatste ronde interne competitie
27 juni	Laatste clubavond

Van de Redactie.

Het NOSBO seizoen zit er weer op en ook dit jaar is er één team gedegradeerd maar nu stonden daar geen twee promovendi tegenover. Het volgend seizoen zijn we in alle vier klassen van de NOSBO vertegenwoordigd en dat lijkt in overeenstemming met de huidige schaakkracht van ons Gezelschap. Voor het tweede team was het een teleurstellend en angstig seizoen. Uiteindelijk liep het allemaal goed af. Duidelijk is ook dat het verschil zowel tussen promotieklasse en eerste klasse als tussen de eerste en tweede klasse groot is. Het derde team kan daarover meepraten. Vanuit de KNSB degradeerden Heerdenpeerd en Westergo na een verblijf van één seizoen en dat bewijst dat bovengenoemde redenering ook voor die klasse en de hoogste NOSBO klasse opgaat. Haren 2 zal het merken. Copie voor het laatste clubblad van dit seizoen uiterlijk op de laatste clubavond, dus maandag 27 juni.

Informatieve bespreking NOSBO competitie op 30 mei, 19.30-21.00.

Het bestuur nodigt allen die deelnemen aan de NOSBO competitie uit voor een informatieve bespreking over zaken die de competitie van de NOSBO betreffen. Het bestuur wil graag de meningen peilen over onderwerpen als samenstelling van de teams, taken van de competitieleider en de teamleiders, contacten met de NOSBO, verslaggeving in het clubblad en wat verder over dit onderwerp aan de orde komt.
Voorzitter.

Gambiet-toernooi.

Het toernooi zal plaatsvinden op 2 en 3 september. New-in-Chess zal als sponsor optreden voor ons toernooi. Hun interesse gaat speciaal uit naar de opening met de analyses van de partijen. De spelers van de hoofdgroep en de A-groep zullen een bepaald bedrag ontvangen voor de analyse van de partijen. In de hoofdgroep zullen Joris Brenninkmeyer, Erik Hoeksema en waarschijnlijk Rini Kuijf deelnemen. Uiteraard is het bestuur verheugd met deze ontwikkeling die bewijst dat ons toernooi weliswaar niet behoort tot de categorie 12 van de FIDE maar evenmin tot de categorie 12 in een dozijn en daar is altijd naar gestreefd. De organisatie is in handen van Piet Mulder, André Hooyveld, Klaas Sanders en Michiel Zeevaarder.

Hans Ree: Schaken in isolement.

Zoals in het juli nummer van het vorig jaar reeds is meegedeeld hield Hans Ree in mei 1993 een lezing over: "Schaken in isolement". Zijn voordracht is verschenen als een publicatie van het Max Euwe Centrum. Belangstellenden kunnen het lenen van de redacteur.

NOSBO kampioenschappen. Een daverend succes voor Joop Hummel.

Het NOSBO kampioenschap werd dit jaar een walk-over voor Erik Hoeksema. Maar behalve naar hem gaan vanaf deze plaats ook de bijzondere gelukwensen naar Marian Luursema, die met 4 punten uit 7 partijen gedeeld 5e werd, samen met Bauke Bies en Rudi Mellink en een vol punt voor o.a. Jannes van der Wal. De strijd om de 2e plaats was wel spannend. Jaap Brouwer versloeg in de laatste ronde Erik Wagenmakers en omdat Erik Hoeksema zich voor het Nederlands kampioenschap plaatste, mag hij meedoen aan de halve finales. In de reservegroep eindigde Joop Hummel met J.Ham en M.Kemper op een gedeelde eerste plaats met 5.5 punten en promoveerde hiermee naar de hoofdgroep! De eindklassering van de anderen: Dijkhuis en Seijen 4.5, Kruisinga 3.5, Romijn jr en Zeevaarder 3, Voogt 2.5 uit 7.

24/25. Uit: Deutsche Schachblätter, Zeitschrift des Groszdeutschen Schachbundes. Met bijdragen van 3 "Mitarbeiter". (1)

Dit blad, vergelijkbaar met het KNSB tijdschrift, dat ongetwijfeld in de oorlog werd gelezen door de Nederlandse schaaktop, d.w.z. het dagelijks bestuur van de KNSB, Rueb, (nog officieel voorzitter van de FIDE) Euwe, Kmoch, Landau etc. publiceerde in het december nummer van 1940 een opmerkelijk verslag van een reis door Polen, van Krakau naar Warschau. Dat was n.a.v. een schaaktoernooi dat in november 1940 was gehouden in Krakau, Krynica en Warschau. De man achter dit toernooi was de hoogste baas aldaar, Dr. Hans Frank, "ein hervorragender Gönner des Schachspiels." De eerste ronden vonden plaats in "Die Burg zu Krakau, mit den imposanten Türmen und Zinnen, und den Dom. Einst Sitz der Polnischer Herrscher, ist die Burg heute der Dienstsitz des Generalgouverneurs Dr. Frank." Nadat de 12 deelnemers enkele ronden hadden gespeeld vertrok men per bus naar Krynica en dat was geen aangename reis. De wegen waren slecht en daar kwam bij dat de Polen zo stom waren geweest om bruggen op te blazen. Men passeerde ook de "Judenstad Bochnia", de geboorteplaats van Landau en kwam door streken "wo es wimmelte von Juden". Dat duurde trouwens niet lang meer zoals we nu kunnen zien in de film "Schindler's List". Het toernooi werd afgesloten in Warschau en gewonnen door Bogoljubov en Kohler met $7\frac{1}{2}$ uit 11. Een jaar later werd opnieuw een toernooi gehouden in Krakau en Warschau dat werd gewonnen door Aljechin en de Est Paul Schmidt, (Volksduitser) die diende in de Wehrmacht, met $8\frac{1}{2}$, gevolgd door Bogoljubov met $7\frac{1}{2}$. En na afloop vinden dan de twee partijen plaats waarover na de oorlog veel te doen is geweest. Aljechin speelde er twee partijen in consultatie met Hans Frank. Zijn tegenstander was de andere ex-Rus Bogoljubov en hij werd in de eerste partij bijgestaan door de adjudant van Frank, SS-Hauptsturmbannführer Helmuth Pfaffenroth. Aljechin en Frank zegevierden in beide partijen, die met analyses van Aljechin werden gepubliceerd in het december 1941 nummer. En op deze publicatie van twee prachtige partijen volgde een bijdrage van ..Euwe, die in April 1941 redacteur was geworden van dit schaakperiodiek, hetgeen als volgt met enige voldoening en trots werd aangekondigd.

Das Thema in der Schachpartie

Von Dr. Max Euwe

(Wir begrüßen Exweltmeister Dr. Euwe als neuen Mitarbeiter und hoffen auf eine lange und angenehme Zusammenarbeit. Schriftleitung.)

Euwe blijft redacteur tot het einde van het tijdschrift, in april 1943, wanneer het i.v.m. de papierschaarste wordt opgeheven. De "Deutsche Schachzeitung" blijft nog een jaar in steeds kleiner formaat doorgaan. Wat dat betreft dus een beleid dat niet anders was dan in ons land. Van Euwe treft U zijn laatste bijdrage aan, een analyse van een partij die hij eind 1942 speelde tegen van der Hoek in een tweekamp om het kampioenschap van Nederland.

Tot slot een bijdrage van Keres, vanaf de zomer 1941 ingezetene van Hitlers rijk want hij was toevallig "thuis" toen de nazi's de Baltische staten binnenvielen. Keres is schaakprofessional en hij meldt hij zich schriftelijk aan op de Duitse schaaarbeidsmarkt middels een brief aan de Groot-Duitse Schaakbond en een bijdrage voor het tijdschrift met een analyse van een eindspel uit een partij tussen Sämisch en Lodewijk Prins, die kort voor de oorlog (Hastings 1938/39) is gespeeld. De analyse geven we in verkorte vorm weer. Het gaat over de "vesting" van Toren + Pion tegen Dame.

De eerste partij is nu geheel theorie. In de "DDR-openingen-serie" wordt verwezen naar de partij Aljechin-Bogoljubov, Warschau 1941. Het is een variant die Timman ook speelde in de W.K. match tegen Karpov in 1993. De zet 5.f3 in de tweede partij wordt weinig meer gespeeld. 7...Da5? is een fout, aldus de theorie, waarin wordt gerefereerd aan Aljechin c.s.- Bogoljubov c.s. Warschau 1941. In 1960 weerlegde Bobby Fischer in 2 partijen de witte opzet op een andere manier. Hij stelde zich normaal "Schevenings" op en offerde op de 9e zet met d6-d5! een pion. (Foguelman - Fischer, Mar del Plata 1960 en Lombardy - Fischer, New-York 1960/1961).

Eine neue Eröffnungs-Pointe

Zur Wiener Variante des Damengambits
98.

Weiß: Generalgouverneur Dr. Frank
und Dr. Aljechin

Schwarz: Pfaffenroth und Bogoljubow
(Gespielt im Palais Belvedere, Warschau,
November 1941. Anmerkungen von Dr.
A. Aljechin)

1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. Sf3 d5
4. Lg5 Lb4†

Die sogenannte Wiener Variante, deren Akten heutzutage nicht allzu hoch stehen.

5. Sc3 dc4: 6. e4 c5

Dieser Zug würde sich nur in dem Falle als aussichtsreich erweisen, wenn Weiß (wie es früher üblich war) ihn mit 7. e5 cd4: 8. Da4† Sc6 9. 0-0-0 beantworten würde; mit der Partiefortsetzung dürfte der Anziehende sich aber in allen Fällen einen klaren Vorteil sichern. Verhältnismäßig besser ist demnach 6. h6, und falls 7. Lf6: Df6: 8. Lc4:, so 8. c5.

7. Lc4:† cd4: 8. Sd4: Da5
9. Lf6:!

Die Pointe der weißen Spielweise, welche seit Buenos Aires 1939 allgemein bekannt ist. Sonderbarer Weise war aber Bogoljubow mit ihr nicht vertraut und gerät hier in die Hauptvariante hinein.

9. Lc3:†

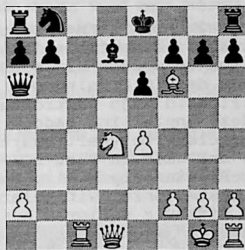
Verhältnismäßig besser, obwohl ebenfalls nicht ganz befriedigend ist 9. g6:, wie P. Schmidt in einer Partie in Buenos Aires spielte.

10. bc3: Dc3:† 11. Kf1! Dc4:†
12. Kg1

Nunmehr droht tödlich 13. Tc1, und auf 12. 0-0 würde Weiß mittels 13. Dg4 g6 14. e5! (droht Sf5) Te8 15. Dg5 Dc5 16. Sb5! Sd7 17. Tc1 usw. eine Gewinnstellung erreichen.

12. Ld7?

Verliert rasch. Nach dem noch einzig angängigen 12. Sd7 13. Lg7: Tg8 14. Tc1 Da6 15. Lh6 usw. wäre Schwarz allerdings auch an der Schwäche seiner schwarzen Felder zugrunde gegangen.
13. Tc1 Da6

14. Se6:!!

Weit zwingender als 14. Sb5, was nach g6: 15. Sc7† Ke7 16. Sa6: Sa6: 17. Db3 The8 usw. nur die Dame für zwei Figuren eingebracht hätte.

14. fe6:

Natürlich nicht 14. De6: 15. Te8† und auch 14. g6: 15. Sc7† usw. wäre infolge des Verschwindens des Bc6 ganz aussichtslos.

15. Tc8†! Kf7

Falls Lc8:, so Matt in 4 Zügen.

16. Th8: g6:

In der Erkenntnis, daß auch nach 16. Kf6: 17. Df3† Ke5 18. h4 usw. ein Weiterschleppen der Partie nutzlos wäre, wählt Schwarz den kürzesten Todesweg.

17. Dh5† Ke7 18. Dc5† Kf7

Oder 18. Dd6 19. Th7:† usw.

19. Th7:† Kg8 20. De7 Aufgegeben, denn das Matt ist undeckbar.

NOSBO competitie.Staunton/Helpman 1 - ESG 3½-4½.

De wedstrijd tegen ESG ging na spannende strijd in tweede zitting toch nog verloren. De partijen van Piet Mulder en Poppe Dijkhuis eindigden volgens de verwachting in resp. verlies en remise maar Michiel Zeevaarder kwam uiteindelijk niet verder dan een eindspel van K+T+pion tegen K+T dat theoretisch remise was. Daarentegen wist Menno van Steenis zijn dame-eindspel met een pion meer wel te winnen. Hij was overigens de enige die van te voren telefonisch remise kreeg aangeboden. Ook deze keer dus een wat minder prettige ervaring met ESG in het sportieve vlak en dat zijn we niet gewend.

Lewenborg - Staunton/Helpman 6-2.

De individuele uitslagen:

H.Polee	- T.F.Ebels (wit)	1-0	J v.d Veen	- M.Zeevaarder	0-1
M.Riksten	- N.Schellingerhout	1-0	J.Riksten	- H.G.Seijen	1-0
H.van Putten	- P.R.Dijkhuis	1-0	M.Stinissen	- M.v.Steenis	0-1
B. van Gelder-	P.W.Mulder	1-0	R.Rubingh	- K.Sanders	1-0

Tegen Lewenborg kwamen we er niet aan te pas. Het is duidelijk dat dit team de competitie begon onder het motto: op een slof en een oude schoen worden wij NOSBO-kampioen. Met enkele sterke dissidenten van de S.C.Groningen die daar wegens ongenoegen of gebrek aan gezelligheid zijn vertrokken zou men dit karwei wel even klaren. Met deze instelling hadden ze na 4 wedstrijden al 6 verliespunten en dat bleek te veel. Daarna wonnen ze alles maar dat was te laat. Nu is het daar in "Het DOK" van Lewenborg inderdaad gezelliger dan in de Provinciale bibliotheek maar dat is ook weer niet zo'n grote verdienste. Onze witspelers hadden 2-2 gespeeld - Theo Ebels en Poppe Dijkhuis verloren hun ongeslagen record - en de zwartspelers moesten een week later uitspelen. Voor 3 van de 4 was dat een vrij ansloze zaak, alleen Klaas Sanders had een stelling die nog alle anten op kon. Op het moment dat hij het halve punt binnen bereik ad overzag hij een paardvork en gaf de partij weg. (zie pag 12)

Staunton/Helpman - Groningen 5 2½-5½.

De individuele uitslagen:

T.F.Ebels (zwart)	N.Schoonderwoerd	M.v Steenis-	C.Schoonderwoerd		
	1-0			0-1	
N.Schellingerhout-H.in 't Veld	0-1	M.Zeevaarder	- A.F.Henries	½-½	
P.R.Dijkhuis	- W.van Beersum	½-½	H.G.Seijen	- M.Luursema	½-½
P.W.Mulder	- H.Zuiderweg	0-1	J.Hummel	- J.Koops	0-1

Een half puntje meer dan tegen Lewenborg. Ook nu kwamen we er niet aan te pas. Een trieste zaak maar het is niet anders. De tegenpartij was sterker en daar is alles mee gezegd. De enige troost was dat de overwinning aan het eerste bord wel de meest spectaculaire was. In een bekende variant van het Russisch koos wit al op de 5e zet een voortzetting die niet in de boeken voorkomt en waarschijnlijk terecht. Nu kun je je als regel met wit in de opening wel wat permitteren en dat was ook hier het geval maar in een bijzonder scherpe stelling ging wit op de 10e zet echt in de fout en enkele zetten later kon hij kiezen tussen mat of dameverlies. Een aardige kortsluiting die U elders met commentaar in dit clubblad aantreft.

Alles met alles: Geen best seizoen en zorgen voor de toekomst. En wat onze invallers betreft: Waar zijn de tijden gebleven dat Henk Davids en Erwin Hofkamp in Hardenberg ons van degradatie redden !?

Gereken in Roden (Klaas Sanders)

Het tweede team beleefde een slecht seizoen in de eerste klasse van de Nosbo. Blunders kostten bord- en soms matchpunten. Treurig dieptepunt was wel de 2-6 nederlaag tegen Noord-Groningen. Gelukkig stond daar een forse winst ($6\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$) tegen mede-degradatiekandidaat Sissa 5 tegenover. In de voorlaatste ronde werd het $4\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ tegen Ypey/Expert (een hele belangrijke overwinning) en konden de rekenmeesters aan de slag. Welk resultaat moest tegen Roden behaald worden? Het regende alsen, mitsen en maren, maar de conclusie bleek simpel: bij 4-4 waren zij kampioen en wij veilig. Ook een kleine nederlaag hoefde nog geen degradatie te betekenen. Dat gaf enige rust.

Teamleider Joop Hummel toverde een originele opstelling uit de hoge hoed, met invaller en vluggerkanon Ronald Frowijn aan het tweede bord. Daar viel ook de eerste beslissing: Ronald slaagde er niet in onder de zware druk uit te komen en moest even na tien capituleren, (1-0). Op de andere borden gingen de zaken echter naar wens. Davids stond goed, Lührman had zijn tegenstander in de tang en dreigde met een vrije a-pion, ikzelf had een goede stelling tegen oude bekende Lieuwe Boskma (daarover later meer), Dick stond met wit heel solide, Joop had weliswaar een kwaliteit verspeeld maar wel een krachtig initiatief, Ronald Ter Steeg had een droomstelling met een pion meer en ook Aerts stond met zwart goed: gevaarlijke hangende pionnen die zich rap naar het promotieveld spoedden. Prognose op dat moment: $2\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$.

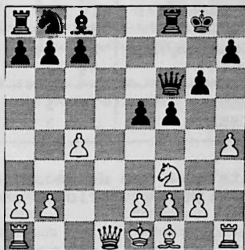
Even leek deze prognose bewaarheid te worden: aan het eerste bord haalde Davids stevig uit, (1-1). Kort daarna echter gaf Dick een stuk weg en stond het weer 2-1. Inmiddels had ook mijn partij een iets minder gunstige wending genomen. Het diagram geeft de stelling na mijn tiende zet.

Lieuwe kan nu een pion winnen. 11. *Dd5+* + Simpelweg overzien. Nou ja, dan maar gewoon ontwikkelen. 11. .. *Le6* 12. *Dxe5 Lxc4* 13. *Dxc7?! Pc6* 14. *Pg5 Lf7* 15. *Df4?!* Lijkt me niet noodzakelijk, volgens mij kan wit hier gewoon *Tb1* spelen. Slaan op *b7* is slecht: 15. *Dxb7?* *Tb8* 16. *Da6 Dxb2* en wit is in grote moeilijkheden. De tekstzet ging overigens vergezeld van een remise-aanbod, maar dat weigerde ik. Zwart heeft nu een stevig initiatief.

15. .. *Dxb2* 16. *Dc1 Db4+* 17. *Dd2 Lxa2* Zwart staat prachtig met de twee verbonden vrijpionnen op de damevleugel. 18. *e3 Tfd8??*

Dat is nu jammer. De zet *e2-e3* opent een uiterst belangrijke diagonaal. 19. *Dxb4 Pxb4* 20. *Txa2 Tdc8* De voortzetting 20. .. *Pxa2* 21. *Lc4+ Kf8* (bij voorbeeld, alle velden zijn slecht) 22. *Pe6+ Ke7* 23. *Pxd8 Txd8* 24. *Lxa2* leidt uiteindelijk tot dezelfde materiaalverhouding, maar minder stukken. 21. *Td2* en wit won ten slotte in een zinderend tijdnoodduel.

Toen was het ook twaalf uur geweest en stond het dus 3-1. De situatie op de andere borden was iets minder goed te beoordelen. Lührman stond inmiddels een pion achter in een eindspel met ongelijke lopers, Joop had nog steeds een kwaliteit minder en zijn initiatief was verdwenen, Ronald's droomstelling leek door een

dolle toren in een nachtmerrie te veranderen en Aerts had veel materiaal geofferd om de promotie van een pion te bewerkstelligen. Deze duels werden alle afgebroken. Uitgespeeld werd er niet meer. Na de analyse bleek de toren van Ronald's tegenstander helemaal niet dol, Ronald stond gewoon gewonnen. In de andere partijen waren remises voor ons het maximaal haalbare. Einduitslag dus 4½-3½ voor Roden, dat daarmee kampioen werd en volgend jaar in de promotieklasse (onder andere) tegen ons eerste team zal aantreden. De volledige uitslag:

Battjes (zwart)	- Davids	0-1
Visser	- Frowijn	1-0
Dalmolen	- Lührman	½-½
Boskma	- Sanders	1-0
Holthuizen	- D. Hummel	½-½
v. Bommel	- J. Hummel	½-½
Matulesky	- Ter Steeg	0-1
Cats	- Aerts	½-½

Volgend jaar speelt het tweede team dus weer in de eerste klasse en laten we hopen dat het zich dan kan mengen in de strijd om de bovenste plaatsen. En wat dit seizoen betreft: vergeten, en wel zo snel mogelijk.

Eindstand NOSBO promotieklasse.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mp.	bp.
1	Haren 2	x	5	4½	3½	6½	5	6	3½	6	5	14	45
2	Unitas 3	3	x	3	4½	6	5	4½	5	5	5	14	41
3	Groningen 5	3½	5	x	2½	4½	4½	5½	5	5½	4½	14	40½
4	Lewenborg	4½	3½	5½	x	3½	5½	6	3	5½	2	12	39
5	De Spasski's	1½	2	3½	4½	x	5	4	5½	3½	5½	9	35
6	E.S.G.	3	3	3½	2½	3	x	4½	5	6½	8	8	39
7	Staunton/Hlpm	2	3½	2½	2	4	3½	x	4½	6½	7½	7	36
8	Assen	4½	3	3	5	2½	3	3½	x	5	3½	6	33
9	SISSA 3	2	3	2½	2½	4½	1½	1½	3	x	5	4	26½
10	SISSA 4	3	3	3½	2	2½	0	½	4½	3	x	2	22

De uitslagen van de wedsrijden Lewenborg - SISSA 4 en SISSA 3 - Assen zijn nog voorlopig maar de matchpunten zijn definitief.

Eindstand NOSBO klasse 1B.

		1	2	3	4	5	6	7	8	m.p.	b.p.	
1	Roden	x	1½	4½	4½	4½	4½	6	4½	12	30	P
2	Unitas 4	6½	x	3½	3½	5½	7	4½	5	10	35½	
3	Groningen 6	3½	4½	x	6	4	4	5	3½	8	30½	
4	D.S.C.	3½	4½	2	x	4½	4½	4	3½	7	26½	
5	Staunton/Hlpm 2	3½	2½	4	3½	x	4½	2	6½	5	26½	
6	Ypey Expert	3½	1	4	3½	3½	x	4½	5	5	25	
7	Noord Groningen	2	3½	3	4	6	3½	x	4	4	26	D
8	SISSA 5	3½	3	4½	4½	1	3	4	x	4	22½	D

NOSBO: Staunton/Helpman 3

door Gerald Pieper

Op 21 maart werd de laatste NOSBO-wedstrijd van het derde team gespeeld. Voor wat betreft de stand in de competitie kon er weinig meer bereikt worden, het team was al gedegradeerd. Wel viel er nog wat eer te redden, en dat kun je bijvoorbeeld doen door met ruime cijfers van een promotiekandidaat te winnen.

Assen 2, de tegenstander, was een promotiekandidaat, met drie bordpunten achterstand op de nummer 1 van de klasse.

Het team was nagenoeg op volle sterkte. Ronald Frowijn viel deze avond in in het tweede team. Voor Ronald viel Rob Spaans in, waarover later meer.

Bram Kruisinga speelde aan het eerste bord. Hoewel hij pas binnenkwam toen de overige spelers al een kwartier aan het spelen waren, leek hij daarvan weinig hinder te ondervinden. Tegen het eind van de avond had hij een eindspel bereikt waarin hij beter stond. Dit voordeel werd knap in winst omgezet. (Dat was natuurlijk te verwachten van iemand die het hele seizoen al de interne aanvoert.)

Aan het tweede bord won Frans Voogt het van S. Meeuwissen. (Iets zegt me dat zijn tegenstander een blunder maakte, maar mijn aantekeningenblaadje is verdwenen en ik weet het niet meer...)

De invaller van de Avond, Rob Spaans, speelde aan bord drie. Het ging lang gelijk op, maar aan het eind van de avond wist Rob van de tijdnood van z'n tegenstander gebruik te maken, door heel subtiel de vijandelijke dame te vangen. Zijn tegenstander weigerde aan te zien hoe zijn dame geschaakt werd en gaf op. Een hele sterke invalsbeurt!

Bauke Koole speelde aan bord vier. Ook zijn partij ging lang gelijk op maar op een bepaald moment kon Bauke een pion winnen. De partij werd uiteindelijk afgebroken in een stelling die waarschijnlijk gewonnen was voor Bauke.

En dan nu de categorie "Ach en wee": G.P. en J.B., broederlijk naast elkaar zittend op de borden vijf en zes, presteerden het weer. De eerste presteerde het om in een (veel) betere stelling een kwaliteit en de stelling weg te geven. De tweede deed het met stijl: met een toren voorsprong jezelf mat laten zetten.

Richard Jacobs speelde op bord zeven. Ergens in de partij verloor hij een pionnetje. Zijn tegenstander probeerde dit voordeel uit te bouwen tot een gewonnen eindspel. De partij werd afgebroken in een slechtere stelling voor onze penningmeester.

Wouter Witkam speelde aan bord acht. Het is altijd moeilijk om zijn partijen achteraf van commentaar te voorzien. Zo is er niets aan de hand, vervolgens staat het bord in brand en opeens, zonder duidelijk aanwijsbare reden, staat er iemand gewonnen. In dit geval was dat Wouter, hoewel er nog werd afgebroken.

NAWOORD:

De afgebroken partijen werden niet uitgespeeld, de volgende uitslagen werden overeengekomen: Bauke en Wouter winnen, Richard remise. Aardig detail: Wouters tegenstander moest een zet afgeven, maar schreef iets in de trant van "Ik geef op" op.

Een ruime overwinning dus, wat mijns inziens bevestigt dat dit team dit jaar niet had hoeven degraderen. Met een beetje minder pech en een beetje meer "killer-instinct" hadden we bij de bovenste vier gezeten.

Hier nog wat uitslagen en standen:

<u>Staunton/Helpman 3</u>	<u>- Assen 2</u>	<u>5½-2½</u>			
Bram Kruisinga	- M. de Vos	1-0	Gerald Pieper	- K. Bitter	0-1
Frans Voogt	- S. Meeuwissen	1-0	Jasper Boter	- G. Potjer	0-1
Rob Spaans	- H. Verkerk	1-0	Richard Jacobs	- P. Jansema	½-½
Bauke Koole	- H. Akhamy	1-0	Wouter Witkam	- H. Boonstra	1-0

Stand NOSBO-1A

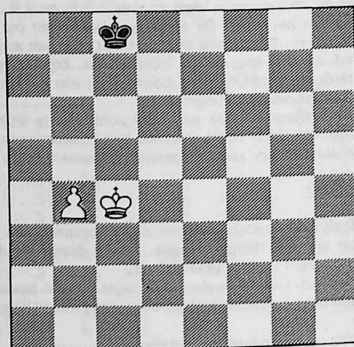
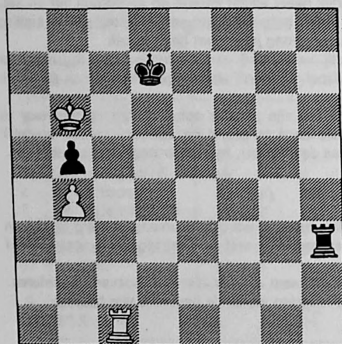
team	mp	bp	
J.H. Kruit 1	11	34	P
Assen 2	9	29	
Veendam 1	7	27.5	
Van der Linde 1	7	24	
ESG 2	6	32.5	
Unitas 5	6	27.5	
Hoogeveen 1	6	27	D
Staunton / Helpman 3	4	22.5	D

Aanname:

v.d. Linde 1 - Unitas 5 4 - 4

Afwikkeling toreneindspelen en oppositie in het pionneindspel.

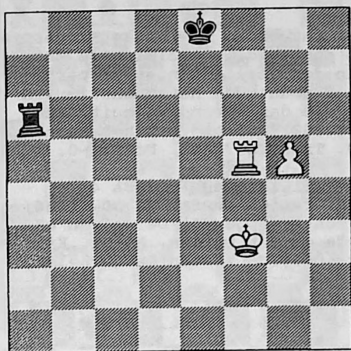
Oppositie is een bekend begrip dat in alle elementaire leerboeken aan de orde komt en toch blijft het een moeilijke materie. Ik moet toegeven dat ik het ook niet meer precies wist. Bobby Fischer zet in zijn "60 partijen" uiteen dat Gligoric en hijzelf in 1959 tijdens het candidatentoernooi ook nog niet alle eindspelkneepjes onder de knie hadden. In diagram 1 speelde Fischer zonder nadenken 52..Th3-h8?? omdat hij dacht dat de stelling potremise was. Hij schrok toen hij later hoorde dat wit nu met 53. Tc1-c7! het toreneindspel had kunnen winnen omdat de zwarte koning niet voor de pion kan komen. De hoofdvariant luidt: 53..Kd6; 54.Tc6+,Kd7; 55.Kxb5 Tb8+; 56.Tb6,Th8; 57.Tb7+,Kc8; 58.Ka6,Th6+; 59.Ka7 met een theoretisch gewonnen stelling. Als hij 52..Th3-h5 had gespeeld was het remise geweest omdat na torenruil zwart na het nemen van de pion de oppositie kan nemen. Gelukkig voor hem speelde Gligoric 53.Kxb5 omdat hij dacht dat het pionneindspel gewonnen was. De partij is nu echter niet meer te winnen en ging verder met 53..Tb8+; 54.Ka4, Ta8+; 55.Kb3,Tc8; 56.Txc8,Kxc8 57.Kc4 (zie diagram 2). Met 57..Kb8! nam zwart de **verre oppositie** en alleen deze zet maakt remise.

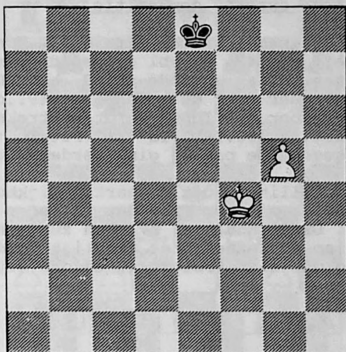
In stelling 3 hiernaast uit een partij tussen van Scheltinga en van den Berg uit 1962 is dezelfde problematiek aan de orde. Het eindspel werd in Schakend Nederland door Euwe geanalyseerd. Het in de partij gespeelde 57..Ta1? verliest omdat de witte koning via de - en h-lijn binnendringt. Aanvankelijk stelde Euwe dat 57..Ta7 remise zou hebben gemaakt omdat op 58. Kg4/Kf4 Ta7-f7 volgt. Na torenruil is het dan remise. Meerdere lezers wezen er echter op dat 59. g6! wint omdat wit dan na torenruil de oppositie herovert. En daaruit blijkt wel dat het hier gaat om een moeilijke materie. De zet die wel remise geeft is 57..Ta4!, geheel conform de zet die Fischer in bovengenoemde partij ook had moeten spelen. Als wit voortzet met 58. g6,Ke7!; 59. g7,Ta8; 60. Kg4,Tg8 verliest hij de g-pion. Na torenruil gevolgd door 59..Kf7! (diagram 4) kan zwart de oppositie houden en is het pionneindspel wel weer remise.

In de partij verloor zwart na 58.Kg4,Th1; 59.g6,Tg1; 60.Kh5,Th1; 61.Kg5,Ke7; 62.g7,Tg1; 63.Kh6,Th1; 64.Kg6,Tg1; 65.Kh7,Th1; 66.Kg8, Ta1; 67.Tf2,Tg1; 68.Te2,Kd7; 69.Th2,Ke7; 70.Kh7,Kf7; 71.g8D. 1-0

3

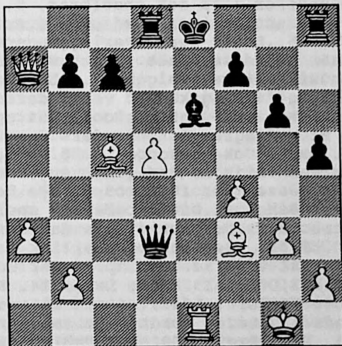
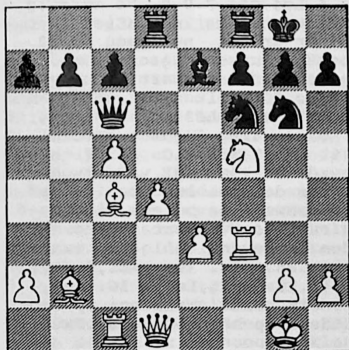
4

Uit de interne competitie.

Vanuit diagram 1 uit de partij tussen Roel Lode en Pieter van der Veen dacht zwart wit van het bord te combineren maar kwam bedrogen uit. Hij ging aan de zwakte van het veld f7 ten onder. Er volgde: 22..Lxc5? 23. Db3!, Pe4; op een lopezet speelt wit 24. Lxf7+ met damewinst. 24. dxc5, Pd2; 25. Lxf7, Txf7; 26. Ph6+ en zwart wachtte gewoon mat of stikmat niet af maar gaf het op.

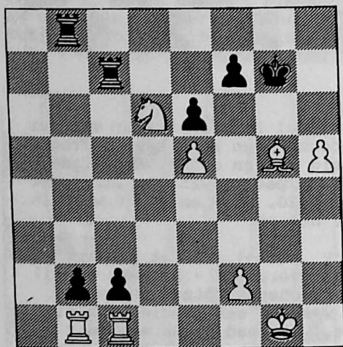
Diagram 2 is uit de partij tussen Dick Hummel en Piet Mulder. De zwarte stelling die nauwelijks die naam verdient - hetgeen vooral werd veroorzaakt door in plaats van te rocheren totaal ongemotiveerd h7-h5 te spelen op de 10e zet - werd na een subtiële inleiding met krachtige middelen opgeblazen. Wit had reeds een voor de hand liggend kwaliteitsoffer gebracht door op el een toren tegen de zwarte loper te geven en vervolgde met: 27. Dxb7!, Dxf3; Zwart kan alleen maar de storm afwachten. 28. Dc6+, Td7; 29. Txe6! Het tweede kwaliteitsoffer dat geforceerd tot mat leidt. 29..fxe6; 30. Dxe6+, Kd8; 31. Df6+, Kc8; 32. Da6+, Kb8; 33. Da7+, Kc8; 34. Da8+.

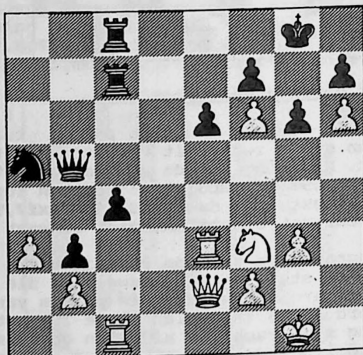
Uit de externe competitie.

In diagram 1 uit de partij R.Rubingh (Lewenborg) - Klaas Sanders heeft wit 49. Tal-b1 gespeeld waarmee een aardige stelling is ontstaan. Klaas speelde nu 49..b2xc1D? en dat verliest niet de partij maar meer voor de hand ligt 49..c2xb1D omdat dan het promotieveld niet door de loper wordt bestreken, die dan bovendien buitenspel staat. Na 50.Txb1,Ta7! 51.Pc4,Tal; 52.Pd2,Td8! had wit het kunnen opgeven. De partij ging verder met 50. Txc1,Tb1?? 51. Pd8+ 1-0.

In stelling 2 uit de partij Dijkhuis - Willighagen (SISSA 4) speelde wit 30. Txe6 dat in ieder geval remise geeft. Na 30..fxe6; 31. Dxe6+,Kh8? 32. f7! kon zwart het echter opgeven. De velden e8, f6 en e5 kunnen niet tegelijk voldoende gedekt worden. Na 31..Kf8! had wit niets beters gehad dan met 32. Dd6+ de zetten te herhalen.

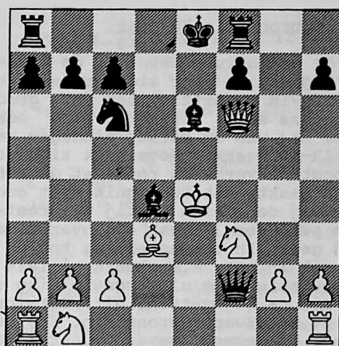
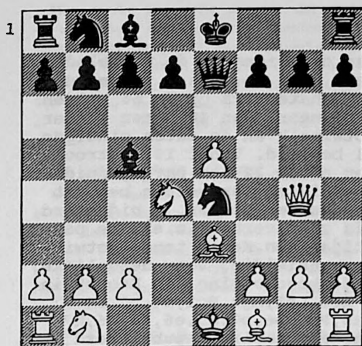
1

2

Wit: Nico Schoonderwoerd. Zwart: Theo Ebels.

1. e4,e5; 2. Pf3,Pf6; 3. d4,exd4; 4. e5,Pxe4. 5. Pxd4?! Steinitz speelde hier 5. De2 en na Lb4+ Kd1 met zeer wild spel. 5. c3 (een pionoffer) is ook speelbaar, 5..dxc3; 6.Lc4,c6; 7.0-0. De normale voortzetting is 5.Dxd4,d5; 6.exd6,Pxd6 met enig initiatief voor wit. 5..Lc5!? Een weerleggingspoging?! Er dreigt nu nemen op f2. Maar met deze opzet laat zwart Dg4 toe waarna er bijzonder wilde ontwikkelingen volgen. 6. Le3,De7. Met 6..d5 had zwart de uitval naar g4 alsnog kunnen verhinderen. Na 10. f3 ruilt zwart op d4 en kan dan zowel Pg5 als ook Dh4 spelen. (g3,Pxg3; Lf2,Db4+) 7. Dg4! (zie diagram 1) Zonder deze zet komt zwart in het voordeel. 7..Dxe5. Ook gedwongen. 8. Pf3,De7; 9. Dxc7,Tf8; 10. Ld3?? Hij is kennelijk de dreiging vergeten maar zoiets komt wel vaker voor. Aangewezen was 10. Lxc5,Pxc5+; De5+,Pc6 en de spelers waren het er over eens dat wit het beste spel heeft vanwege de betere pionnenstructuur. De partij was dan weer in rustiger vaarwater gekomen. 10..Pxf2! Niet zo erg moeilijk te vinden en bovendien loerde zwart hier al vijf zetten op. Vanaf nu is kat en muis. 11. Kxf2,Dxe3+; 12.Kg3,Df2+; 13. Kf4, Le3+; 14. Ke4, d5+; 15. Kxd5,Le6+; 16. Ke4, Pc6; 17. Df6, Ld4!; (zie diagram 2) 18. Dxd4. Wanhoop; op een andere damezet wordt wit mat gezet midden op het bord. 18..Pxd4; 19. Pxd4,Dxg2+; 20. Ke3,Dxh1. 0-1.

Een oude bekende duikt weer op. Een schaakfenomeen uit Assen.

Wij allen en de heren Davids en Zeevaarder in het bijzonder hebben hem gemist, hoewel zowel Assen 1 als Assen 2 ons het afgelopen seizoen bezochten. Waar was deze romanticus, onze vriend G.J. Sopacua, die Michiel Z. in zes zetten verschalkte (zie het mei-nummer 1991) en een totaal verloren stelling eindeloos doorspeelde tegen Henk Davids na met wit de volgende openingzetten op het bord gebracht te hebben. 1.Pf3, Pf6; 2.Pg5, h6; 3.Pf3 (zie het mei-nummer 1992). Het antwoord op deze knellende vraag kunnen we aantreffen in het clubblad van de S.C.Groningen. Hij speelt weer aan het eerste bord van Assen 3 en over zijn capriolen wordt ons het volgende gemeld:

Peter (speler van Groningen 9, redactie) accepteerde alle pionnen die de Assenaar aanbood. Ongetwijfeld had de Assen-speler een plan waarin deze offers een rol speelden. Na een uurtje 's mans spel goed bestudeerd te hebben kreeg ik het plan in de gaten: je geeft gewoon twee pionnen weg, daarna ontwikkel je je niet, je bekijkt eens of je ook enige vorm van compensatie hebt voor je materiële en positionele achterstand, je laat een toren en dame ruilen en daarna speel je nog zo'n 15 zetten door in een totaal verloren eindspel. Na die 15 zetten is het niet erger verloren dan daarvoor maar je hebt nu tenminste 40 zetten gespeeld en dus kun je opgeven

Vertrek en huwelijk brengen Yeb Blom nog geen schaaksuccessen.

Het vertrek naar de verre Randstad heeft geen goede invloed gehad op Yeb's resultaten achter het schaakbord. In de interne gaat het nog niet naar wens en bovendien is zijn team, DSC 2 uit Delft uit de KNSB gedegradeerd naar de Haagse Schaakbond. Ook voor hem gaat dus helaas op dat geluk in de liefde niet samengaat met geluk in het spel. Mogen er daar spoedig betere tijden voor hem aanbreken! Uit diezelfde KNSB-klasse 3D valt trouwens nog iets nostalgisch te melden. In de middenmoot eindigde VAS/ASC. Beide Amsterdamse clubs waren voor de fusie meermalen kampioen van Nederland, het VAS is zelfs recordhouder. Het symbolyseert de grote veranderingen in de schaakwereld, die ook aan Staunton niet zijn voorbijgegaan. De ASC behaalde voor het laatst de titel in 1963-1964 met o.a. Zuidema, Prins, Barendrecht, Orbaan, Jonkman en Rebattu en het VAS in 1964-1965 met spelers als van Scheltinga, Crabdendam, Enklaar, Krabbé, Ree, Henneberke en Roessel. Het VAS speelde toen met 3 tientallen (van de 8) in de hoogste klasse van de KNSB. Het kan verkeren!

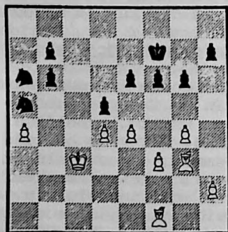
David Bronstein 70 jaar.

In de schaakrubrieken van de landelijke dagbladen en de weekbladen is begin dit jaar alom aandacht besteed aan de 70-ste verjaardag van David Bronstein, één der grootste kunstenaars op de 64 velden van deze eeuw. Zijn top ligt echter al meer dan 40 jaren achter ons. Hij was de eerste uitdager van Botwinnik en de match eindigde in 12-12 waarmee Botwinnik zijn titel behield. Vanaf 1976 strooit Bronstein verhalen rond dat de KGB hem na de 22-ste partij duidelijk maakte dat Botwinnik niet mocht verliezen. Bronstein beweert dat hij de 23-ste partij wel remise had kunnen houden, (hij stond een punt voor) maar erg overtuigend is zijn verhaal niet. De partij geeft in tegenstelling tot de partijen van Keres tegen Botwinnik in het W.K. toernooi 1948 geen aanleiding voor dergelijke speculaties. De uitgangsstelling voor de beschouwing van Bronstein is die na 34 zetten. Wit: Botwinnik. Ke2,Lf1,Lg3,Pc1,a4,b3,d4,e3,f3,g4,h2. Zwart: Bronstein. Kg8,La3,Pa5,Pa6,b6,b7,d5,e6,f6,g6,h7. Vanaf dit moment geven we eerst het partijgedeelte gepubliceerd in de Losbladige Schaak berichten van sept.1951 met analyses van Euwe.

35. Ke2—d1, La3xc1?

Zwart veroverd de pion en moet weldra ervaren, dat dit een Pyrrhusoverwinning betekent. Reeds op zuiver teltechnische gronden, daar de pionnen van de damevleugel elkaar vóór en na de ruil in evenwicht houden. Maar in de tweede en belangrijkste plaats, omdat het een bekend feit is, dat het overwicht van het loperpaar tegenover twee paarden aanzienlijk groter is dan het overwicht van twee lopers tegenover paard en loper. Aangewezen was derhalve 35.Kf7, om na 36. Kc2, Ke7 loperwiel door 37.Ld6 te „dreigen“. Zwart had in dat geval zeer goede kansen behouden om remise te maken.

36. Kd1xc1, Pa5xb3† 37. Kc1—c2, Pb3—a5 38. Kc2—c3, Kg8—f7 39. c3—e4

Het ligt in de lijn van Wit's strategie de stelling te openen om de lopers meer ruimte te verschaffen. Daarnaast is van belang de tegenstander zwakke pionnen te bezorgen, zo mogelijk op verschillende fronten, waardoor de bewegelijke lopers sneller van aanval kunnen wisselen dan de langzame paarden.

En ten slotte is een vrijpion, gesteund door het loperpaar, een machtig, welhaast onweerstaanbaar wapen. De tekstzet bereidt enerzijds de isolering van d5 voor (e6xd5, e6xd5), anderzijds de vorming van een vrijpion (na d5xe1, f3xe1). Men ziet, dat de zwarte pluspion in deze stelling geen rol van betekenis speelt en zelfs enige zorgen baart. De paarden kunnen niet vrij manoeuvreren, omdat steeds moet worden rekening gehouden met een zet als Lc7, die tot herovering van de pion leidt.

39.f6—f5

Deze zet leidt tot isolering van de zwarte h-pion, waardoor Wit twee ver van elkaar liggende aanvalsobjecten krijgt (d- en h-lijn), hetgeen, zoals opgemerkt, voor het loperpaar een buitengewoon voordeel betekent. Het ligt daarom voor de hand in deze stelling naar een versterking voor Zwart te zoeken, die dan alleen kan bestaan in het aannemen van en het volhouden in een afwachterende houding. Misschien had Zwart het op deze wijze langer uitgehouden, maar te redden was de partij ook zo niet geweest: Wit speelt zijn koningsloper naar a2 en dwingt de ruil d5xe1 af, waarop de witte vrijpion langzaam maar zeker beslist. De clou is, dat Zwart niet op d5 kan stand houden, want speelt hij zijn paard ter dekking naar e7, dan volgt Ld6 en Wit kan het dekkende paard op elk gewenst ogenblik onschadelijk maken. Dit openbaart de onweerstaanbare kracht van het loperpaar: de ene loper valt aan, de andere weert de bescherming af.

Men merke ten slotte nog op, dat gezien de constellatie een der zwarte paarden op de damevleugel de wacht moet betrekken, ten einde te verhinderen, dat de witte koning via b4-b5 binnen marcheert. De zwarte koning kan daarbij moeilijk te hulp komen, omdat dit stuk zijn defensieve plichten heeft op de koningsvleugel.

40. g4xf5, g6xf5 41. Lf1-d3. Kf7-g

Dekking van f5. Het tweemaal slaan op e4 heeft het bezwaar, dat veld e4 vrij komt, zodat dan beide zwarte paarden nodig zijn om het binnendringen van de witte koning te beletten (41.f4: 42. fe1: de4: 43. Le4:, Kg8 44. Ld6 en de beslissing is slechts een kwestie van tijd).

42. Lg3-d6, Pa5-c6 43. Ld3-b1. Kg6-f6 44. Ld6-g3, f5xe4

Zwart ziet zich genoodzaakt af te wikkelen, hij bevindt zich praktisch in tempodwang, zoals moge blijken uit:

- 1) 44.Kg6 45. ed5:, ed5: 46. La2, Pcb1 47. Lb3 benevens 48. Ld6 en verovering van d5 — de zwarte koning is juist een veld te ver.
- 2) 44.Pa5 45. Lh4†, Kg6 46. ed5:, ed5: 47. La2 enz.
- 3) 44.Pcb4 45. Lh4†, Kg6 46. Ld8 eveneens met pionwinst.
- 4) 44.h6 45. Lf4, h5 46. h4 en Zwart is opnieuw in verlegenheid.

Bij het naspelen dezer varianten rijst misschien de vraag of het veroveren van b6 wel voldoende is voor de winst, welke vraag evestigend te beantwoorden is, omdat Wit uit deze verovering geen enkele troef uitnanden geeft en zijn tempo-dwang-manoeuvres na enkele zetten kan hervatten.

45. f3xe4, h7-h6 46. Lg3-f4, h6-h5 47. e4xd5, e6xd5 48. h2-h4, Pa6-b8

De zwarte koning kan weer niet spelen zonder een pion aan gevaar bloot te stellen (48.Ke6 49. Lg6 of 48.Kg7 49. La2 of 48.Kf7 49. Lf5 benevens Lc8).

Oplossingen Marsopgaven uit het vorige nummer.

a) 1. Te3-e4.

b) 1. Td1,Kxd5; 2. d4, Kc4/e4 (Kc6/e6); 3. Pb6/Pf6 (Tc1/Te1).

c) 1. Tf2,f6, 2. Tg2,g5; 3. Th2,Kb8; 4. Txh6,c5; 5.Kb6 en 6.Th8††.

d) 1. Pg5†,Kf6; 2. Ph7†,Ke6; 3. Pxf8†,Kf6; 4. Pxd7†,Ke6; 5. Pc5†,Kf6; 6. Pe4†,Ke6; 7. f4, (dreigt Te5††) Pd3; 8. Pg5†,Kf6; 9. Ph7†,Ke6; 10. Pf8†,Kf6; 11. Pd7†,Ke6; 12. Tb3xd3 (op het moment dat La4 niet met schaak gepaard gaat) 12..Ta3xd3; 13. Pc5†,Kf6; 14. Pe4†,Ke6; 15. Te5††.

49. Lf4-g5†, Kf6-f7 50. Lb1-f5. Pc6-a7

Noodzakelijk, om 51. Lc8 te verhinderen.

51. Lg5-f4, Pb8-c6 52. Lf5-d3

Wit mag b6-b5 niet toelaten.

52.Pa7-c8 53. Ld3-e2, Kf7-g6

54. Le2-d3†

Om tijd te winnen.

54.Kg6-f6 55. Ld3-e2, Kf6-g6

56. Le2-f3, Pc6-e7

Eveneens onvoldoende (maar wel iets sterker) was 56.l'8e7, waarop volgt 57. Lc7, Pf5 58. Lb6:, Ph4: 59. Ld5:, Pf5 58. Lc6:, (het eenvoudigst) 58.bc6: 59. a5, h4 60. a6, Pe7 61. Lc5!, h3 (61.Pc8 62. a7), 62. a7, Pd5† 63. Kc4, Pc7 (63.h2 64. a8!), h1D 65. Dc6† enz.) 64. Ld6, Pa8 65. Kc5 en wint.

57. Lf4-g5

Zwart geeft het op. De tempo-dwang is inderdaad compleet.

En dan nu de beweringen van Bronstein. Hij is met Euwe van mening dat zwart na 35..Kf7 in plaats van 35..Lxc1? niets te vrezen zou hebben. Maar in de tijdnood is het wel een heel normale zet. Bronstein stelt vervolgens dat 39..f5 een fout is en dat na een andere zet de stelling te houden is. Dat is ook de mening van Hans Ree die wel vindt dat de stelling erg moeilijk is voor zwart. Bronstein stelt tot slot dat 42. Lb1 had gewonnen en dat hij na het gespeelde 42. Ld6 remise had kunnen maken met 42..Pc6; 43. Lb1,Pa7; 44. exd5,exd5; 45. La2,b5. Ook al heeft hij gelijk, ik geloof niet dat hij die fouten opzettelijk maakte.

Bridgen. Overeenkomsten en verschillen met de schaakwereld.

In tegenstelling met dammen gaat het de bridgers uitstekend maar merkwaardig genoeg heeft men ook daar de behoefte zich af te zetten tegen het schaken, zoals blijkt uit een artikel in NRC-Handelsblad van 10 februari, waarvan een gedeelte hier wordt weergegeven.

„Bridge is net als kaas, het leeft”, zegt Jan Louwerse, bureau-directeur van de Nederlandse Bridge Bond. Volgens hem hebben schaken en dammen hun beste tijd gehad. „Een gemiddeld schaaktoernooi is tegenwoordig een aaneenschakeling van remises. De computers hebben het spel overgenomen. Er worden weinig nieuwe speltypen bedacht. Terwijl het aantal mogelijkheden in het bridge spel nooit opdroogt. Het is een gesloten, onvoorspelbaar spel met eendeloos veel mogelijkheden. Bridge kan zich blijven ontwikkelen.”

Die bridgewater is wel een heel andere dan die van ons. Dat blijkt ook uit het maandblad dat nu in de bibliotheek te Groningen ter inzage ligt. Het meest opvallende is dat dit prachtige periodiek vol staat met advertenties voor bridgereizen naar alle uithoeken van de wereld. Geen kampeertochten maar zeer comfortabele reizen waarbij het ene hotel nog luxueuzer is dan het andere. Het is duidelijk dat hun gemiddelde portemonnaie het verre wint van die van de schaker. Daarover zijn ook gegevens bekend want er is een enquête gehouden naar de welstand van de bridgers. 40% van de dames verdient meer dan f 60000 is één van de conclusies en ik taxeer dat de dames Meijer-Eitens, Francisca Selmeijer en Marian Luursema dit % niet halen en misschien wel allemaal bij de overige 60% horen. De gemiddelde man behoort daarentegen tot de modale klasse. Tijdens toernooien wordt veel

gerookt en gedronken en die toernooien worden in minder bescheiden locaties gehouden dan de schaaktoernooien. Het ademt meer de sfeer van de Caransa - Kurhaus - bokaal en de Heineken - Hilton -trofee. Door samen te gaan bridgen gaan er huwelijken naar de knoppen maar andere worden er daarentegen door in stand gehouden. De bridgebond telt zo'n 93000 leden; dat zal wel geen topje van de ijsberg zijn maar iedereen kan constateren dat er legio clubs zijn waar bejaarden, huisvrouwen etc. in georganiseerd verband bridgen. Ook dat is een groot verschil met het schaken. Daarmee zal ook wel het strenge anti-zwarte-leden beleid samenhangen. In het verleden hebben FIOD-achtige teams zonder enig protest de clubavonden afgestroopt om dit soort lieden in de kraag te grijpen en boetes uit te delen.

Een wedstrijdleader stelt in die wereld veel meer voor dan bij ons waar ze bijna altijd overbodig zijn. Om de haverklap wordt er daar „arbitrage“ geroepen, want zowel bij het bieden als het spelen is er regelmatig wat aan de knikker. Ik ken het spel enigszins maar van de alerteerregeling had ik nog nooit gehoord. Het gaat er dan om of je het alerteerkartje uit de biddingbox moet halen als je b.v. 3 ruiten biedt zonder dat je één ruitenkaart in handen hebt.

De sterkste overeenkomst met het schaken bestaat uit de titel - en ratingmanie, die daar nog veel sterker ontwikkeld is dan bij ons. Er worden lijsten gepubliceerd van spelers die tot CM (clubmeester), DM (district-meester), RM (regio-meester) en NM (nationaal-meester) en nog hoger zijn bevorderd. Daarnaast kan men ook meester-punten verdienen of eigenlijk verzamelen; dat kan oplopen tot meer dan 60000 maar voor de speelsterkte moet je het delen door het aantal bridgejaren. Dan krijg je een soort ELO-rating. Natuurlijk staat dat uitdelen van meesterpunten onder controle. Daarvoor moet de organisatie van het toernooi wel aan de Bond een bepaald bedrag betalen; misschien een aardige tip voor de KNSB.

Nu is bridgen zeker een fascinerend spel; veel schakers beoefenen het en helaas stappen veel goede schakers als ze de 30-35 naderen over naar het bridgen, waarbij de partner vaak een belangrijke rol speelt. Maar het schaakspel zal altijd een inspiratiebron vormen voor kunstenaars omdat het model staat voor de dramatiek van het eeuwenoude intellectuele slagveld. Bridgen heeft geen geschiedenis en niet die mondiale uitstraling die het schaakspel heeft. Figuren als Morphy, Lasker, Capablanca en Tal zullen ook toekomstige generaties fascineren terwijl Piet Jansen van cafe "de Evenaar" over een jaar zal zijn vergeten en zelfs kan zijn opgevolgd door Jan Pietersen uit een ander etablissement. Zelfs uitdrukkingen als "een troef uitspelen" en "armoede is troef" waren er al voordat het bridgespel in de jaren '20 van deze eeuw zijn huidige vorm kreeg en zijn ontleend aan oudere kaartspelen zoals klaverjassen.

Het schaakspel in de Middeleeuwse literatuur.

Volgens de meest gangbare opvatting werd het schaakspel uitgevonden aan het begin van het tijdperk dat wij de Middeleeuwen noemen, dat is de periode 500-1500. In de Europese ridderromans komen vaak passages voor waarin het schaakspel wordt beschreven als een tijdverdrijf voor ridders. De twee bekendste verhalen waarin het een rol speelt zijn wel de verhalen van Floris ende Blanchefloer en van Koning Arthur en zijn ridders van de Ronde Tafel.

Blanchefloer is een edelvrouw in gevangenschap. De koningszoon Floris is verliefd op haar, maar zijn ouders werken hem tegen door Blanchefloer te verkopen en Floris weg te sturen. Blanchefloer wordt opgesloten in een toren en streng bewaakt. Floris, verliefd als hij is, gaat haar zoeken en koopt haar cipier om door middel van een schaakpartij. De bewaker is een liefhebber maar verliest steeds en laat haar na 3 dagen vrij. In 1782 werd dit thema door Mozart op muziek gezet in zijn opera "Die Entführung aus dem Serail". (maar zonder schaakbord)

Louis Couperus gebruikte in "Het zwevende schaakbord" het thema van Koning Arthur en zijn ridders voor het eigenlijke verhaal. Als zij 's avonds na het eten bij elkaar zitten zweeft een mysterieus schaakbord de zaal binnen. Het ziet er schitterend uit maar verdwijnt even geheimzinnig als het gekomen is. Natuurlijk wil de koning dit bord in zijn bezit hebben en na veel avonturen brengt ridder Walewein het ten slotte mee en overhandigt de koning het in goud en edelstenen uitgevoerde bord.

Aljechin, Trotzki en de Russische revolutie.

Evenals Marx en Lenin was ook Trotzki een enthousiast schaakspeler en het verhaal gaat dat Aljechin zijn leven aan hem te danken heeft. Aljechin zat in 1920 gevangen in Odessa op beschuldiging van spionage en dat werd aan volkscommissaris Trotzki voorgelegd, die daar op inspectiebezoek was. Na het spelen van een partij die Aljechin fraai won, werd hij vrijgelaten, zo gaat het verhaal.

Over Trotzki gaat nog een andere aardige anekdote. Voor de revolutie was hij een geregelde bezoeker van het Weense schaakcafé Central. Toen een andere schaker, de ex-minister van buitenlandse zaken van Oostenrijk, graaf Berchtold, de eerste berichten over de Russische revolutie vernam, beschouwde hij ze met een sceptisch handgebaar als ongeloofwaardig en merkte op: Wie zou een dergelijke revolutie moeten maken? Meneer Trotzki van café Centraal!?

INTERNE COMPETITIE Stand na de 31e ronde

1. Kruisinga	6 166 11-9w	32. E. Meijer	3 115 8-8z
2. Sanders	10 162 10-10w	33. Lode	3 115 10-10w
3. Voogt	4 151 10-11z	34. v. Grijfland	114 3-3z
4. Dijkhuis	13 149 8-8z	35. Sinkgraven	1 114 2-3z
5. Seijen	16 148 6-6z	36. Diepeveen	4 114 13-13w
6. Mulder	10 143 6-6z	37. Leenes	113 6-8w
7. Ebels	17 140 4-3ww	38. Ploeger	113 13-13z
8. Spaans	2 136 6-6z	39. Vogelsang	112 4-4ww
9. D. Hummel	7 135 8-8z	40. Starreveld	3 112 6-7w
10. Davids	9 134 9-8ww	41. Elfferich	110 2-1w
11. Aerts	6 132 8-7w	42. Romijn	3 110 2-1w
12. J. Hummel	6 132 11-11w	43. Louwman	4 110 2-1w
13. Zeevaarder	11 130 10-9w	44. v. Steenis	10 110 0-0
14. Schepers	4 129 2-3z	45. Pijper	108 0-1
15. Schellingerhout	13 129 1-3zz	46. Hutten	108 0-1
16. Koole	4 128 10-9ww	47. Helling	108 5-6zz
17. Boter	5 128 11-11z	48. Steinebach	107 1-2w
18. Pieper	6 128 8-8z	49. Meijer-Eitens	107 10-9ww
19. Ter Steeg	8 126 9-8w	50. T. Smit	106 2-1ww
20. Zwerver	1 124 7-7w	51. H.v. Dijk	1 106 0-1
21. Jacobs	6 124 7-7w	52. Lührman	5 105 0-0
22. Frowijn	3 123 12-12w	53. Uilenreef	104 5-6zz
23. Veltman	122 4-3w	54. P.v/d Veen	3 103 4-4z
24. Hensbroek	3 121 7-7w	55. Kolkman	102 9-9z
25. A. Smit	3 121 13-13w	56. C. Smit	2 102 0-0
26. Hooijveld	6 121 7-8zz	57. Wijkstra	99 9-10zz
27. Schlunke	4 121 12-13z	58. Laan	2 94 8-8w
28. Prins	116 3-3z	59. Mannoury	2 93 2-1w
29. B. Meijer	116 8-8w	60. R.J. v/d Veen	2 85 6-5w
30. Witkam	6 116 7-7w	61. Pastor	80 4-4w
31. Hofkamp	2 115 7-7w	62. Hendriks	5 79 9-9w

* * * * *

Het toernooi om de Albers-schaal is zo goed als ten einde. Laat ik eerst de uitslagen in de halve finales vermelden:

Seijen	- Schellingerhout	1-0, 1-0
Sanders	- Ebels	0-1, 0-1

De finale ging dus tussen Henk Seijen, de 'schaalhouder' zagezegd, en Theo Ebels. Seijen won de eerste partij en in de tweede trok Ebels na een spannende tijdnoedfase aan het langste eind. Daar bleef het die avond (25 april) bij. De beslissende vluggertjes zullen op maandag 9 mei (de dag waarop dit clubblad uitkomt) verspeeld worden.

* * * * *

Tot slot nog een opmerking over de afgebroken partijen. Het einde van het seizoen nadert en of het daarmee te maken heeft, weet ik niet, maar het aantal afgebroken partijen begint ook weer flink op te lopen. Speel die partijen zo snel mogelijk uit! Een hele geschikte gelegenheid is maandag 30 mei. Er is dan geen clubavond, maar vanaf 21.00 uur kunnen er wel partijen uitgespeeld worden.

Overkoepelend bekertoernooi

In de eerste helft van juni organiseert de G5, een samenwerkingsverband van vijf grote Groninger schaakclubs (waaronder onze club), voor het eerst een overkoepelend bekertoernooi. Elke club mag de drie beste deelnemers uit het eigen bekertoernooi afvaardigen naar het overkoepelende toernooi. Deze vijftien schakers strijden samen met de winnaar van het bekertoernooi van het asielzoekerscentrum in Zuidlaren om de eer en enig prijzengeld.

Het overkoepelend bekertoernooi is (uiteraard) opgezet volgens een knock-out systeem en ook verder lijkt het erg op ons eigen bekertoernooi. Er worden op een avond twee partijen gespeeld (bedenktijd: 50 minuten p.p.p.p.). Indien noodzakelijk volgt er één beslissend vluggertje.

Het toernooi wordt in een relatief korte periode verspeeld op de clubavonden van de organiserende verenigingen. Uiteraard zijn toeschouwers op deze avonden welkom.

Ik wil de clubleden die het aangaat oproepen om over deelname aan dit toernooi na te denken. Indien één of meer gerechtigde spelers van deelname afziet, kunnen eventueel andere deelnemers aan ons bekertoernooi naar het overkoepelende toernooi afgevaardigd worden. Een en ander hangt uiteraard van hun resultaten in het interne toernooi af.

Hieronder volgende de speeldata en speellocaties:

maandag 6 juni	eerste ronde	J.S.V. Sissa
dinsdag 7 juni	eerste ronde	S.C. Groningen
vrijdag 10 juni	kwartfinales	S.C. Haren
maandag 13 juni	halve finales	S.G. Staunton/Helpman
donderdag 16 juni	finales	S.C. Unitas

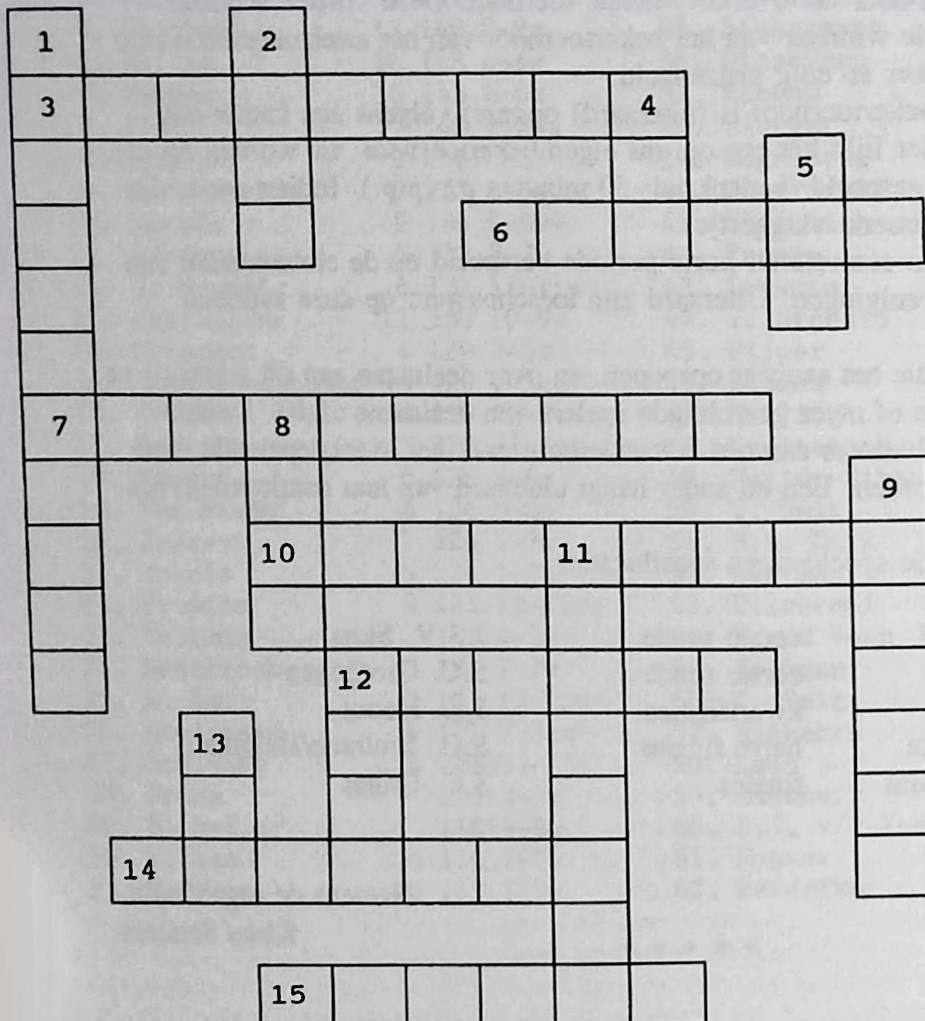
Namens de organisatie,
Klaas Sanders

Wanneer een schaker naar het bord kijkt, ziet hij geen statisch mozaïek, geen stillevens, maar een magnetisch krachtveld, geladen met energie, zoals Faraday de drukkrachten rondom magneten en stromingen waarnam als golven in de ruimte, of zoals Vincent van Gogh de wervelwind in de luchten van de Provence zag.

ARTHUR KOESTLER

Henk Davids: Schaakpuzzel.

Wederom een zeer cryptisch geheel, te moeilijk voor de redacteur. Namen van clubleden komen ook voor volgens de auteur, maar zelfs deze tip kon de redacteur niet benutten, hetgeen verbazing wekte.

Horizontaal.

3. Terloops (dat is niet moeilijk, redactie)
6. Hoort geheel afgericht.
7. Hij werkt voor beide partijen, maar zonder boom.
10. Executie. (ook niet moeilijk)
12. Aanmatigend.
14. Wurgkleed. (kan niet missen, maar wat nu met 13 vert!?)
15. Schaker met feestneus.

Verticaal.

1. Letterterreur
2. Was van alle markten thuis.
4. Speelde heel wat partijen. (is ook te doen)
5. Paste af. (aardig gevonden)
8. Projectiel om waterstof.
9. Zetelt het bestuur van de zeewering.
11. Bevordering. (dat is simpel)
12. Roem.
13. Dit dier hoort wat van schaken af te weten. (xXT???)

Sleutelpartij schaak

Zo er een categorie 'intellectuele thrillers' bestaat (bijvoorbeeld *De naam van de Roos* van Umberto Eco), dan hoort daarin zeker *Het paneel van Vlaanderen* thuis. Het is de Nederlandse vertaling van *La tabla de Flándes* door Arturo Pérez-Reverte.

Niet voor niets is het in Spanje aan zijn tiende druk toe, is het in twaalf talen vertaald en werkt regisseur Jim McBride op het ogenblik aan een verfilming. In Frankrijk kreeg het de Prix Annuel de Littérature Policière.

Het paneel van Vlaanderen combineert kunst, schaken en moord op een originele, ingenieuze manier. De Spanjaard Pérez-Reverte, jarenlang oorlogscorrespondent voor kranten en tv, gebruikt zelfs regelmatig schaakdiagrammen om zijn tekst te ondersteunen. Maar dat hoeft niet-schakers allerminst af te schrikken.

Op het schilderij *Het schaakspel* uit 1471 van de Vlaamse meester Pieter van Huys duikt bij restauratie de tekst 'Wie doodde de ruiter?' op. (Er heeft een Vlaamse schilder Pieter Huys bestaan, maar die leefde een eeuw later.) Twee schakers staan afgebeeld: de hertog van Ostenburg en Roger d'Arras. De derde figuur op het schilderij is de hertogin. D'Arras werd destijds vermoord, de moordenaar werd nooit gevonden.

De stand op het schaakbord blijkt de sleutel te bevatten tot die mysterieuze doodslag, die in het Madrid van de twintigste eeuw nieuwe moorden veroorzaakt. Geleidelijk wikkelt de partij zich af naar een uitslag, en parallel daarmee stevent ook de thriller op de oplossing af. Een ongewoon boek op hoog niveau, voortreffelijk vertaald door Jean Schalekamp. FvS

Arturo Pérez-Reverte: Het paneel van Vlaanderen.

Bovenstaande recensie werd ingezonden door Egbert Meijer en als de film er is zal ik er zeker heen gaan. Bij het lezen herinnerde ik me dat er in mijn jeugd legpuzzels waren waarbij een boekje hoorde met een detective-achtig verhaaltje waarbij de oplossing duidelijk werd als je de puzzel klaar had. Ik herinner me nog één naam n.l.: "Het raadsel van de middenvoor". Zijn dergelijke puzzels er nu nog en dan met een schaakthema? Het zou aardig zijn als aankleding van ons clublokaal waar nu ook een aantal puzzels aan de muur hangen.

Redacteur

Grote successen voor de S.C. Haren.

De "TOORN" weer ingezakt!?

De S.C. Haren kan op een voortreffelijk seizoen terug zien. Zowel het eerste als tweede team promoveerde. Alle hulde voor de jongens van snelle Bob, die met tevredenheid kan vaststellen dat zijn loempia's na afloop tenminste rendement opleveren. Dat worden nu wel de dubbele hoeveelheden op KNSB-zaterdag. Niet zo goed gaat het met de "Harener Toorn" van Bauke Bies. Af en toe een oprisping is iets anders dan een met enige regelmaat verschijnend clubblad.

Interne competitie

In de interne competitie heeft Eamon zijn voorsprong iets vergroot maar Dominic blijft goed volgen. Yurii verloor van hem en zal dus nog flink zijn best moeten doen om hem in te halen.

De stand na ronde 23 (18/4):

1. Eamon	168
2. Dominic	154
3. Yurii	135
4. Nickie	123
5. Mark	116
6. Heiko	104
7. Jasper	92
8. Willem	91
9. Olav	85
10. Harco	61

Jeugd - rubriek
(door Michiel Zeevaarder)

Beste jongens,

Zoals jullie zien is Yurii's paard-tekening nu het kopje van de jeugdrubriek. Zijn tekening werd door de meerderheid gekozen. Jammer dat de potlood-tekening door het foto-copiëren

niet meer zo mooi is. Misschien kan Yurii eens een tekening maken met inkt.

Er zijn weinig schaaktournooien in deze tijd maar er is er wel één dat heel erg leuk is. Dat is de schoolschaakdag in het verkeerspark in Assen op 21 mei. Het lijkt mij leuk om er met de hele club heen te gaan. Behalve schaken kun je dan in autootjes rijden, in bootjes varen en veel meer. Vraag je ouders of je mee mag. En vraag Martin en Willem maar hoe leuk het vorig jaar was.

Sinds het vorige clubblad verscheen is er maar één wedstrijd gespeeld, door het A-team tegen van der Linde. Het werd 2-2, een goede revanche voor de eerdere 4-0 nederlaag. Martin speelde een heel goede partij, die op de tweede bladzijde van de jeugdrubriek staat. De uitslagen:

Jasper	-	Alexander van Pelt	0-1
Wouter	-	Alexander Doorman	0-1
Sander	-	Erwin Reintke	1-0
Martin	-	Remko Algera	1-0

Van der Linde werd door dit gelijke spel kampioen en gaat naar de Nederlandse kampioenschappen. Gefeliciteerd!

Opgaven

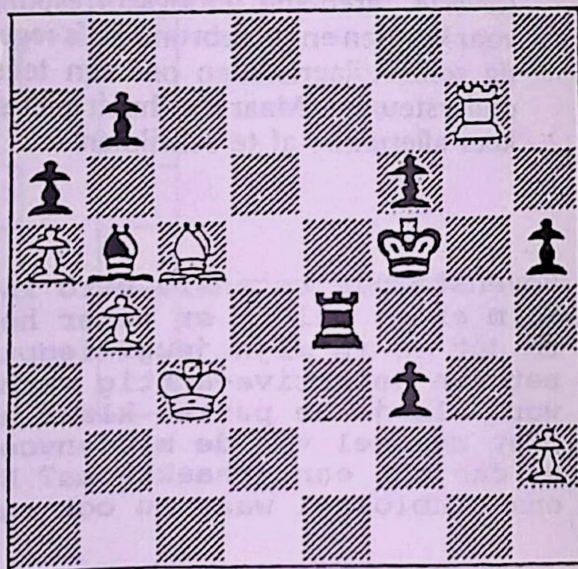
De oplossing van de opgave in het vorige clubblad is: Dh4xf2 is niet goed want dan speelt wit Pc3-e4 en vangt de zwarte dame. Dat was niet heel makkelijk te zien. Maar Mark zal het wel gelukt zijn want hij heeft ook al een paar Marsopgaven opgelost. Knap! (Voortaan krijg je alleen een Mars als je er twee goed hebt!).

De nieuwe opgaven zijn pittig. Zwart is aan zet. Hoe promoveert hij in (A) met de f-pion en hoe promoveerde de vroegere wereldkampioen Capablanca in (B) met de h-pion?

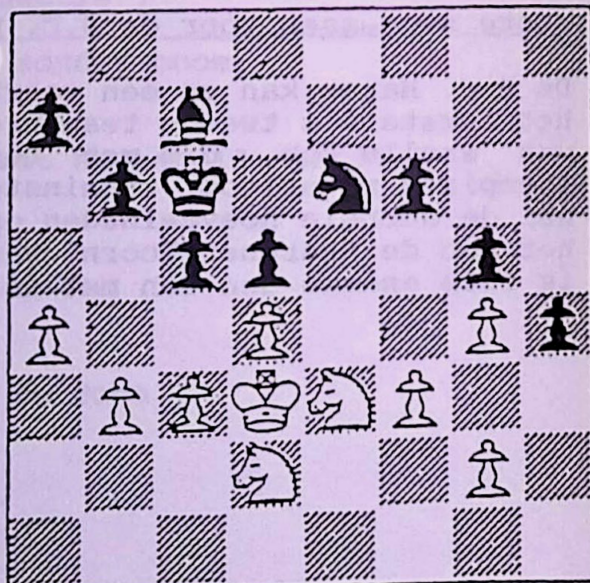
Wedstrijdkalender

9,16 en 30 mei - clubavond
6 juni - laatste clubavond
zat. 21 mei - VSB-school-schaakdag in het verkeerspark in Assen. Schaken, bootje varen, autootje rijden en nog veel meer. Aanmelding bij de jeugdleider.
zat. 4 juni - open jeugdkampioenschap van Drenthe.
zat. 11 juni - jeugdtournooi Staunton/Helpman (onder voorbehoud).

(A)

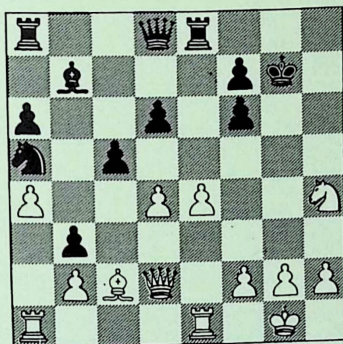
(B)

Martin Ploeger. Mijn partij tegen van der Linde.

Een aantal weken geleden heb ik met het jeugdteam een wedstrijd gespeeld tegen van der Linde uit Winschoten. we speelden gelijk met 2-2, waarmee van der Linde kampioen werd. Ik had wit, Remco Algera had zwart.

1. e4,e5; 2. Pf3,Pf6; 3. Lb5,a6; 4. La4,b5; 5. Lb3,Le7; 6. 0-0, Pf6; 7. Te1,0-0; 8. c3,Lb7; 9. d4,exd4? Hiermee geen zwart het centrum gewoon weg; beter is hier 9..d6. 10. cxd4,d6; 11. Pc3,Te8; 12. a4,b4; 13. Pd5,Lf8?? Waarom? Na 14. Lg5 moet de looper toch weer terug. Waarvoor is zwart trouwens bang. Na 14. Pxe7,Dxe7 heeft hij toch niet een echt slechtere stelling. 14. Lg5,h6? 15. Pxf6,gxf6; 16. Lf4,Lg7; 17. Dd2,Pa5; 18. Lc2,c5; 19. Lxh6,b3; 20. Lxg7,Kxg7; 21. Ph4! (zie het diagram). Zwart mag nu niet op c2 slaan want na 22. Pf5+ gaat hij in alle varianten mat. 21..Th8; 22. Pf5+,Kf8; 23. Ld1,Pc4? 24. Dc3!d5; 25. dxc5,Dc7; 26. Pg3,De5? Waarom de dames afruilen? Het lijkt mij dat zwart zijn dame op dit moment juist het meest nodig heeft. 27. Dxe5,Pxe5; 28. Lxb3,Pd3; 29. exd5! Als zwart de toren op e1 neemt, zijn de witte pionnen niet meer te stoppen. 29..Pxe1; 30. Txel,Tb8? Dit lijkt mij geen nut te hebben. De witte looper op b3 mag best genomen worden; een dame is immers meer waard. 31. c6,Lxc6; 32. dxc6,Txb3; 33. c7,Kg7; 34. Pf5+. De clou, want wit kan met dit schaakje een tempo winnen en zo net op tijd zijn om zijn pion te ondersteunen. Zwart gaf op.

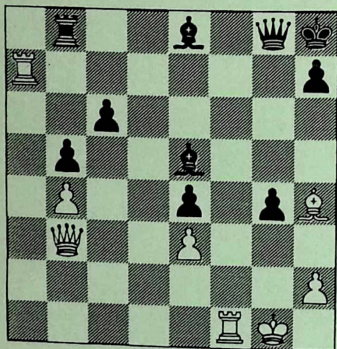

Marsopgaven.Bronstein 70 jaar.

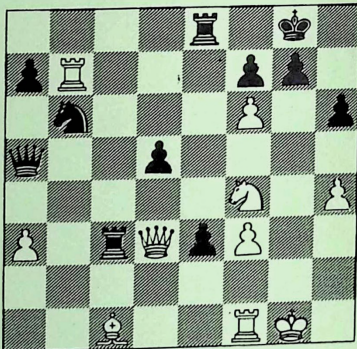
Elders in dit nummer is reeds aandacht geschonken aan deze schaak-kunstenaar, die nog steeds actief is, al heeft hij aanzienlijk aan schaakkracht ingeboet. Na zijn 12-12 tegen Botwinnik eindigde hij in het candidatentoernooi in Zürich in 1953 samen met Reshevski en Keres op de 2e plaats achter Smislov. In 1955 won hij nog wel het interzonale toernooi maar in het er op volgende candidatentoernooi in Amsterdam 1956 kwam hij slechts tot een gedeelte 3-7e plaats. Dat was voor hem zijn zwanezang voor wat betreft de strijd om het wereldkampioenschap. De jongere garde, Spasski, Geller, Petrosian, Tal en Kortsnoy - en Bobby Fischer - verwezen hem naar de subtop.

In stelling 1 heeft Botwinnik 36..Df8-g8 gespeeld en wordt nu met een eenvoudige maar fraaie combinatie tot capitulatie gedwongen. In stelling 2 zijn 19 zetten gedaan en de stelling staat reeds op springen. Na de 20-ste zet van Bronstein kon Geller het opgeven. In stelling 3 had Bronstein 37.Tel-e8! gespeeld. Kortsnoy zag de dreiging niet en hapte toe met 37..Dxf3. Dat werd hem snel fataal. In stelling 4 had Mikenas 24.Th4-b4? gespeeld. Na b.v. Th4-d4 was er niets aan de hand. Na het antwoord van Bronstein viel het doek.

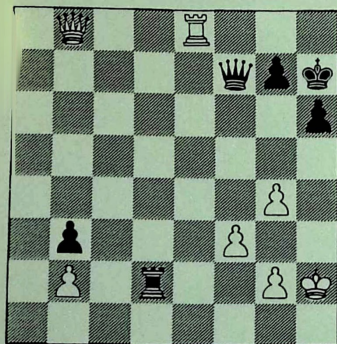
Bronstein-Botwinnik, Moskou 1951

Bronstein-Geller, Moskou 1961

Bronstein-Kortsnoy, Moskou 1962

Mikenas-Bronstein, Tallinn 1965

